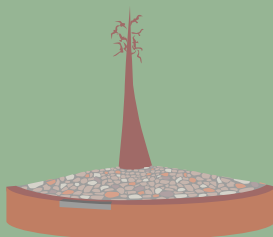
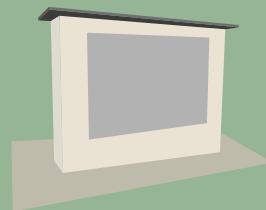
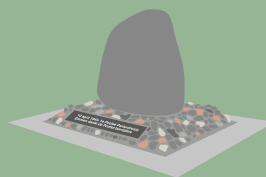
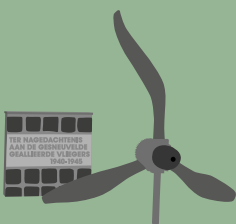
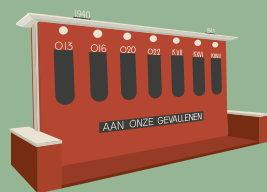

ADOP TEER E MONU MENT

ONDERZOEKSDOSSIER
EN HERDENKINGSPLAN

ONDERZOEKS *dossier*

Namen van iedereen in jullie groepje:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ga op onderzoek uit!

Er zijn in Nederland meer dan 4.000 oorlogsmonumenten. Misschien is er ook eentje bij jullie in de buurt of in de buurt van school. Zoek maar eens op 4en5mei.nl/oorlogsmonumenten. Ook zijn er veel oorlogsgraven. Deze kun je vinden op oorlogsgravenstichting.nl. Jullie school heeft zo'n oorlogsmonument- of graf geadopteerd.

In dit onderzoeksdossier verzamel je gegevens over je monument. De informatie die jullie vinden, presenteren jullie aan elkaar. Vervolgens organiseren jullie met de klas een herdenking.

Bekijk het filmpje met Lisa Wade op 4en5mei.nl/adopteer-po. Let goed op, want Lisa heeft een opdracht voor jullie!

Over jullie monument

Hier start het onderzoek naar jullie monument. Heeft jullie monument een verhaal? Waar herinnert het monument aan? Dit onderzoek doe je in een kleine groep. Maak met je groepje een presentatie over wat je te weten bent gekomen. Alle presentaties samen vertellen het hele verhaal van het monument. Dit verhaal kun je gebruiken bij het organiseren van de herdenking.

Wat weten jullie al?

1 Hoe heet het monument dat jullie hebben geadopteerd?

.....

2 Wat weten jullie nu al over dit monument of oorlogsgraf?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 Staat er een tekst op het monument?

Schrijf die tekst hier:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Andere monumenten zoeken

4en5mei.nl/oorlogsmonumenten

- > Zoek jullie woonplaats of provincie op.
- > Bekijk welke monumenten er bij jullie in de buurt te vinden zijn. Schrijf er hieronder vijf op.
- > Wie of wat wordt er met elk monument herdacht? Schrijf het hieronder achter het monument. Valt jullie iets op?

MONUMENT (NAAM)	WIE/WAT WORDT HERDACHT
1	
2	
3	
4	
5	

Bronnen

Bij het onderzoek kun je gebruikmaken van verschillende bronnen. Gebruik bijvoorbeeld de database 4en5mei.nl/oorlogsmonumenten en zoek jullie monument op.

Onderzoeksvragen

Vind antwoorden op deze vragen:

- Waar staat het monument? Beschrijf de omgeving.
- Waarom staat het monument hier?
- Wie of wat wordt herdacht met dit monument?
- Welk verhaal hoort bij het monument?
- Wie heeft het monument gemaakt?
- Wat is de betekenis van het monument?
- Wat stelt het monument voor?
- Hoe lang staat het monument er al?
- Wie komen hier herdenken?
- Wordt er bij het monument herdacht? Wanneer?
- Wat vindt de buurt van het monument?

5 Bedenk zelf nog één of meer vragen over het monument.

Schrijf die hier op.

-
-
-

6 Ieder groepje kiest één of meer vragen om te onderzoeken.

Alle antwoorden vormen samen het verhaal van het monument.

Welke vraag of vragen kiezen jullie? Kruis ze aan in de lijst. Ieder groepje kiest andere vragen.

7 Ga op zoek naar de antwoorden op jullie vragen. Noteer de vraag en het antwoord op bladzijde 6 en 7. Geef steeds zo veel mogelijk informatie.

Tip! Gebruik de volgende pagina eventueel om er een klassendossier van te maken. Alle ingevulde pagina's vormen jullie verhaal over het monument.

**Handige websites
voor jullie onderzoek:**

- 4en5mei.nl/oorlogsmonumenten
- joodsmonument.nl
- oorlogsgravenstichting.nl
- denkboek.nl/uitklappers

Tips!

1. Vraag mensen uit de buurt wat zij over het monument weten.
2. Ga op zoek naar de maker van het monument.
3. Vraag bij jullie gemeente om informatie.
4. Stel vragen aan het Comité 4 en 5 mei in jullie dorp of stad.

Vragen en antwoorden

Schrijf hier jullie onderzoeksvragen en de antwoorden op.

VRAAG

.....

.....

ANTWOORD

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VRAAG

.....

.....

ANTWOORD

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VRAAG

.....
.....

ANTWOORD

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

VRAAG

.....
.....

ANTWOORD

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Onderzoek presenteren

8 a. Ieder groepje heeft nu antwoorden op de vragen.

Spreek met de hele klas af hoe jullie alle antwoorden bij elkaar voegen zodat het verhaal van het monument compleet is. Denk bijvoorbeeld aan een tijdlijn, een klassenposter, een tijdschrift of voeg alle pagina's met vragen en antwoorden uit het dossier samen.

b. Presenteer jullie eigen onderzoek aan de rest van de groep.

Bedenk zelf hoe dat eruit moet zien. Gebruik de vragen hieronder om ervoor te zorgen dat de presentatie compleet is. Vink ze af als jullie ze in de presentatie verwerkt hebben.

Welke onderzoeksvragen?

Op welke vragen hebben jullie een antwoord gezocht?

Kwamen jullie tijdens het onderzoeken nog op andere vragen? Welke dan?

Hoe?

Hoe hebben jullie het onderzoek aangepakt?

Moeilijk?

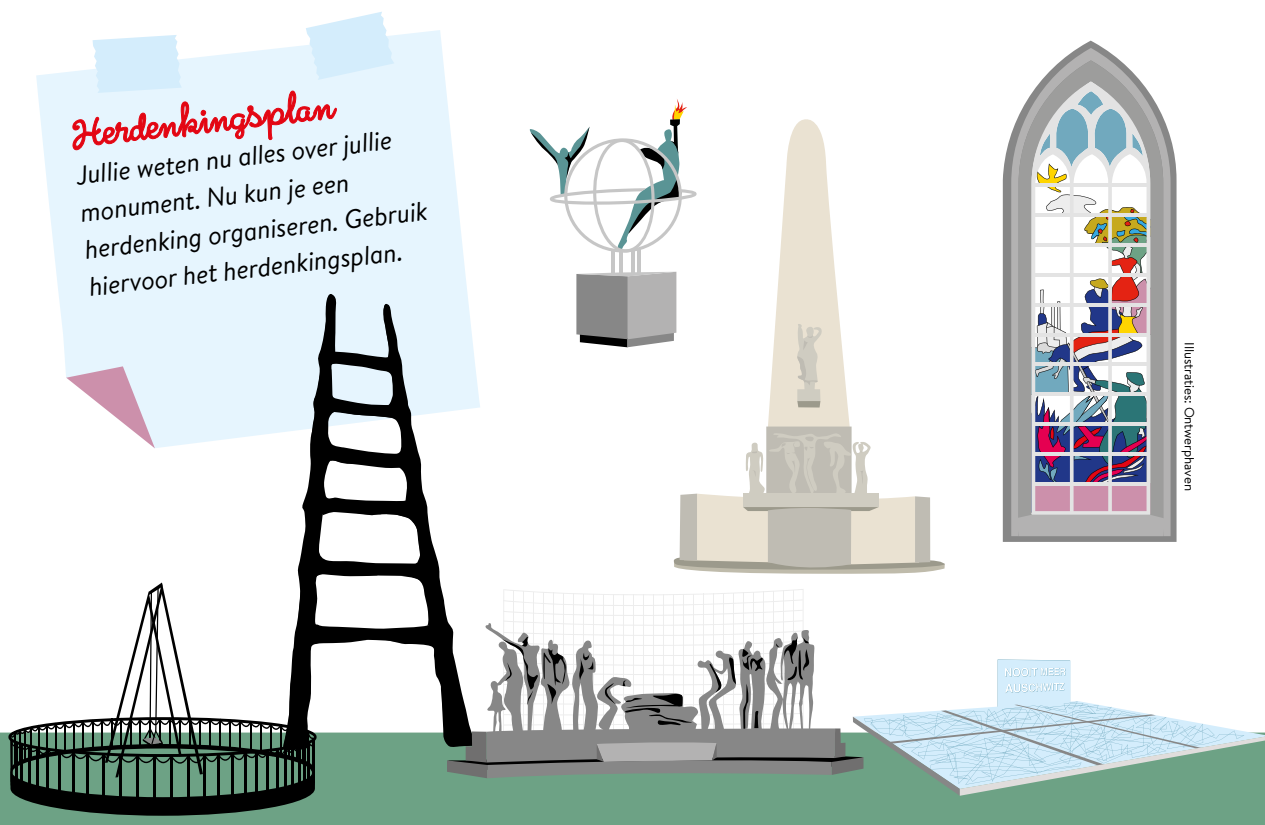
Welke moeilijkheden of problemen kwamen jullie tegen? Hoe hebben jullie dat opgelost?

Conclusie

Wat is het antwoord op jullie onderzoeksvragen? Geef een uitgebreide uitleg.

Herdenkingsplan

Jullie weten nu alles over jullie monument. Nu kun je een herdenking organiseren. Gebruik hiervoor het herdenkingsplan.

Illustraties: Ontwerperaven

HERDENKINGS

plan

Naam monument:

Plaats monument:

School:

Groep:

.....

Jullie hebben onderzoek gedaan naar het oorlogsmonument of -graf dat jullie hebben geadopteerd. Jullie weten dus al veel over het verhaal achter het monument. Bespreek de volgende vragen en schrijf steeds in één zin jullie mening op.

1 Wat vinden jullie van het monument?

.....
.....
.....

2 Wat betekent het voor jullie om het monument te adopteren?

.....
.....
.....

3 Wat moet er in de toekomst met het monument gebeuren?

.....
.....

4 Wat is herdenken? Omschrijf het in je eigen woorden.

.....

Jullie gaan een herdenking organiseren bij jullie monument.
Gebruik daarvoor dit herdenkingsplan.
Is er iets uitgezocht, gedaan of geregeld? Vink het af!

Stap 1 DOEL

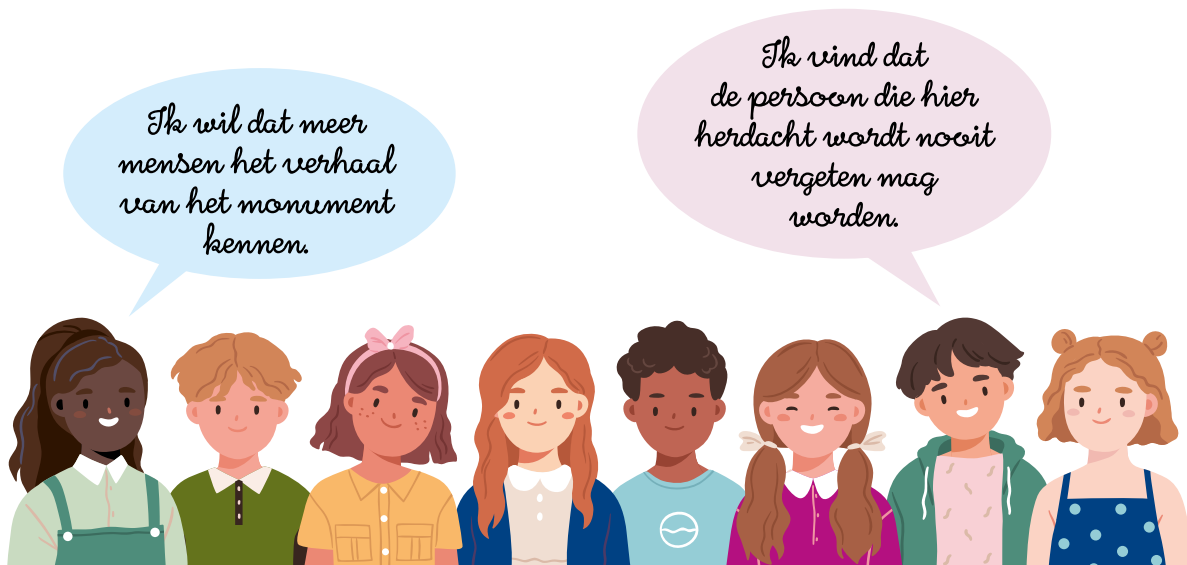
Waarom organiseren jullie een herdenking?
Praat er met elkaar over.
Wat is het doel van jullie herdenking? Wat willen jullie bereiken?

Ons doel is:

.....

.....

.....

- Kijk naar de aflevering 'Dodenherdenking' van Klokhuis op Schooltv.
Zoek op Schooltv naar Dodenherdenking of scan de QR-code.

Stap 2 RITUELEN

Bij een herdenking horen rituelen. Denk maar aan de dodenherdenking op 4 mei.

Welke rituelen horen daarbij?

2 minuten stilte

.....

.....

.....

.....

Kies welke rituelen goed passen bij jullie herdenking.
Je mag ook nieuwe rituelen bedenken!
Pak jullie onderzoeks dossier erbij.
Welke informatie kun je gebruiken bij een ritueel?

Bijvoorbeeld:

- de namen van slachtoffers voorlezen;
- het verhaal van het monument verwerken in een gedicht;
- iemand die de oorlog heeft meegemaakt vertelt iets;
- een krans of bloem leggen voor de slachtoffers.

Wij kiezen voor deze rituelen:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wat is een ritueel?
Een ritueel is een plechtige manier om iets te doen.
Bij een ritueel doen mensen dingen in een vaste volgorde.

Tip
Denk vast na over de mensen die jullie willen uitnodigen voor jullie herdenking!

Stap 3 VOLGORDE

Jullie hebben gekozen voor een aantal rituelen in jullie herdenking. Nu bepaal je de volgorde waarin de herdenking verloopt. Die volgorde is straks belangrijk voor het draaiboek.
Bekijk het voorbeeld hieronder:

Krans leggen

Zo gaan wij het doen:

- 1 We lopen in een stille tocht naar het monument.
- 2 We gaan in een halve cirkel om het monument staan.
- 3 Iemand legt uit waarom we herdenken.
- 4 Iemand leest een gedicht voor.
- 5 Er wordt muziek gemaakt.
- 6 Twee kinderen leggen onze eigen krans.
- 7 Iedereen mag bloemen leggen.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

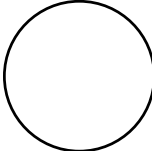

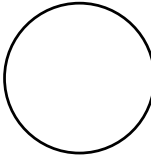

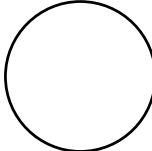

.....

.....

Stap 4 TAAKVERDELING

Het is belangrijk dat je weet wat er tijdens de herdenking van iedereen verwacht wordt. Het is namelijk fijn als jullie herdenking niet rommelig verloopt. Zeker als je nog andere mensen uitnodigt.

Wie wil welke taak uitvoeren? Er is genoeg te doen! Spreek samen af wie wat doet.

 BLOEMENDRAGER	 KRANSDRAGER		 WEGWIJZER	
 ROUTELEIDER	 MUZIKANT		 DICHTER	 SIGNAALGEVER
 SPREKER	 ZANGER(ES)	 TIJDBEWAKER	 COÖRDINATOR	 PERSVOORLICHTER
 VOLGORDEBEWAKER		 PLAATSWIJZER	 TEKSTSCHRIJVER	 FOTOGRAAF / FILMER

Stap 5 DRAAIBOEK

Maak een draaiboek waarin je van minuut tot minuut beschrijft wat er gebeurt en wie wat doet. Kijk naar het voorbeeld hieronder. Denk ook aan jullie onderzoeksdossier. Welke informatie kun je gebruiken tijdens de herdenking?

WANNEER?	WAT?	WIE?	WAAR?	HOE?
11:00 uur	Stille tocht naar het monument	Alle kinderen en leerkrachten	De start is bij de ingang van de school	Alle kinderen hebben een bloem in hun hand
11:15 uur - 11:30 uur	Muziek	Roy	Links naast het monument	Lied op gitaar
11:30 uur	Gedicht	Dhilani	Voer het monument	Zonder microfoon, Dhilani leest hardop en duidelijk

WANNEER?	WAT?	WIE?	WAAR?	HOE?

Stap 6 WIE NODIG JE UIT?

Schrijf hier de namen van de mensen die jullie uitnodigen.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kijk bij de taken in stap 4. Wie regelt de adressen van de genodigden?

.....

Stap 7 IN DE KRANT

Het is natuurlijk heel leuk als jullie herdenking meer bekendheid krijgt. Neem contact op met de wijkkrant of de lokale omroep.

Stap 8 UITNODIGING

Maak uitnodigingen voor de gasten en verstuur ze. Of maak een aankondiging voor de nieuwsbrief of de lokale krant.

Vink af:

- Staat de juiste **datum** erop?
- Staat het juiste **tijdstip** erop?
- Staat de juiste **plaats** om te verzamelen erop?
- Staat de **naam** van het **monument** erop?
- Staat het **doel** van jullie herdenking erop?
- Staat het **programma** erop?
- Staat de **eindtijd** erop?
- Staat erop dat **jullie** het organiseren?

Stap 9 MATERIALEN

In stap 2 hebben jullie voor een aantal rituelen gekozen. Zijn daar spullen voor nodig? Spreek af wie de spullen regelt.

Tip! Je kunt ook andere dingen gebruiken dan verse bloemen.

Brandend waxinelichtje in versierd potje

Origami vogels

Papieren bloemen

Stap 10 OEFENEN

Jullie hebben de herdenking helemaal bedacht. Dan zijn jullie bijna klaar. Maar eerst (sla deze stap niet over!) moeten jullie de herdenking oefenen. Het kan gewoon op school, in het speellokaal of in de hal. Pas na deze generale repetitie nog kleine dingen in het draaiboek aan als het nodig is!

Stap 11 DE HERDENKING

Als jullie deze stap afvinken, is jullie herdenking geweest. Zijn jullie tevreden? Bespreek dit met elkaar. Welke dingen gingen goed? Welke dingen zouden jullie volgende keer anders aanpakken?

Tip

Scholen kunnen bij het Nationaal Comité 4 en 5 mei een gratis herdenkingspakket bestellen. Hierin zit bijvoorbeeld een digitale bloemenbon, waar je bloemen voor de herdenking mee kunt kopen. Vraag aan de juf of meester of jullie ook een bloemenbon hebben. Jullie kunnen zelf bepalen hoe de krans eruit komt te zien. Voor welke kleuren kiezen jullie? Deze krans kunnen jullie gebruiken tijdens de herdenking. Ook zitten er rouwlinten en vrijheid-pins in het herdenkingspakket.

COLOFON

PROJECTLEIDING
Nationaal Comité 4 en 5 mei

CONCEPT, TEKST EN REDACTIE
Patsboem! educatief

GRAFISCH ONTWERP
Ontwerphaven

BEELD
Ontwerphaven,
Shutterstock.com, ANP

©UITGAVE
Nationaal Comité 4 en 5 mei
Amsterdam 2023